

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Γ΄.

Υ

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 25 ΤΟΥ ΦΛΕΒΑΡΙΟΥ 1912

Υ

ΑΡΙΘΜΟΣ 468

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΜΙΧ. ΓΚΙΩΝΗΣ. Ξυπιάτε και μᾶς φάγατε οἱ Σλάβοι !...
Ρούβλια !!
- ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ. Μὲς στὴν πολύτροπη !...
- ΜΕΝΙΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ. Μονοκοντυλιές.
- ETTORE MOSCHINO. Τριστάνος καὶ Ἴζόλδη (μεταφρ.
Ν. Ποριώτης) συνέχεια.
- ΙΔΑΣ. Ἀρβανιτιά.
- Ν. ΚΑΣΤΡΙΝΟΣ. Ρούσσιχη φιλολογία — Ὁ «Ὠκεανός» τοῦ
Α. Ἀνδρέγεβ.
- ΚΥΒΟΣ. Ἡ ἐργατικὴ νομοθεσία Β΄).
- ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Σημειώματα στὸ περιθώριο.
- ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ. Πολιτικὴ Ἐπιθεώρηση.
- Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ. — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ (*)

149

Κάποια κινήματα, ἓνα κοίταμα, ἓνα στάσιμον, ἓν ἀκκούμπισμα, ἓνα χαμόγελο, ἓνα περπάτημα, ξεφεύγουν ἀπὸ τὸ κορμὶ πού τὰ χύνει, ἀπὸ τὴν ψυχὴ πού τὰ γιομίζει· παίρνουν ἴδια ξεχωριστὴ ὄντοτητα, γίνονται πρόσωπα· εἶναι ψυχές τὰ ἴδια, καὶ πῶς πολὺ ἀπὸ μορφές, σὲ νὰ στέκονται πῶς ἀπάνου ἀπὸ τὰ ὄμορφα τοῦ κόσμου γύρω μας· δὲν εἶναι κινήματα· εἶναι κίνητρα· πλάστες· δημιουργοὺν τὴν ὄμορφιά.

150

Μιά φορά κ' ἓναν καιρὸν πέρασε ὁ Ντάντες ἀπὸ τὴ Μικρόπολη. Διάβασ' ἓνα βράδι σ' ἓνα σύλλογον τὸ τραγούδι τῆς Φραγκίσκας καὶ τοῦ Παύλου, βγαλμένο ἀπὸ τὴν «Κωμωδία» του. Ὁ Ντάντες, ταπεινὸς καὶ μέσα σὲ ἄλλο τὴν περηφάνια, τὸ μέγα ποίημα του τὸ τιλοφόρησε ἀπλά, καθὼς ξέρουμε, «Κωμωδία», χωρὶς κανένα ἐπίθετο. Ὁ ποιητὴς εἶπε τοὺς στίχους τοῦ μπροστὰ σὲ ἀδειανὰ καθίσματα. Λιγοστοὶ πῆγαν, μολονότι χάρισμα ἢ εἰσοδο. Κ' οἱ μι-

(*) Κοίταξε ἀριθ. 459 (σελ. 686).

σοὶ ἀπ' αὐτοὺς χάσμουριότανε. Δυσκολόνόητος ὁ ποιητὴς, κ' ἡ φωνὴ του μ' ὄλο της τὸ ἀσύγκριτα ἐκφραστικὸ, κάπως τσακισμένη ἀπὸ τὰ χρόνια καὶ ἀπὸ τὴν κακοπάθεια. Ἡ ἐξορία τὸν εἶχε γονατίσει. Ἀδυνατισμένος, κακοτράχαλος, πού θάλεγε ὁ Βαλαωρίτης. Οἱ γυναῖκες πού τὸν εἶδαν, ἐξὸν μιᾶς ἢ δυό, τοῦ γυρίσανε τίς πλάτες. Κακοντυμένος καὶ χωρὶς τρόπους. Ὑστερ' ἀπὸ καιρὸ, δὲν ξέρω ἂν ζοῦσε ἢ ἂν πέθανε ὁ Ντάντες. Μὰ ἡ «Κωμωδία» του, διαλεγμένη ἀπὸ τοὺς θαυμαστὲς τοῦ «Θεῖα Κωμωδία» καὶ τὸνομα ἔμενε. Κάποιος τότε περὶφημος ὑποκριτὴς, ὁ Ρώσης, πέρασε ἀπὸ τοὺς Μικροπολίτες. Καλοκαμωμένος· μεστῶμένος· Ἑρμῆς. Ἀπάγγειλε μιὰ βραδεῖα μπροστὰ σὲ κόσμον πληθόν, μ' ὄλη τὴν ἀκρίβεια τῆς εἰσοδος, τοὺς ἴδιους τοὺς στίχους τῆς Φραγκίσκας καὶ τοῦ Παύλου. Οἱ μικροπολίτες τὸν ἀποθεώσανε μὲ τὰ χειροκροτήματα καὶ τὸν ξεθεώσανε μὲ τὰ διακριτικὰ μπιζαρίσματα. Οἱ μικροπολίτισσες ἀπὸ τὴ συγκίνηση καταλιγωμένες. Οἱ μικροπολίτες οἱ ἴδιοι πού εἶδαν μὲ ἀδιαφορία ἢ μὲ συγκανάτωση τὸ πέρασμα τοῦ Ντάντε τότε, οἱ ἴδιες οἱ μικροπολίτισσες πού τόσο τὸν καταφρονέσανε. Ὑστερ' ἀπὸ καιρὸ πέρασε πάλι ἀπὸ τὴ Μικρόπολη κάποια τραγουδίστρα τεχνήτρα πού εἶχε πάρει ὄνομα Κάτη Χαλμπῶ, σκαρωμένο ἀπὸ τὸ πραγματικὸ της τὸνομα Κατερίνα Χαλβαδόπουλο, μὲ ὄλους τοὺς κανόνες τῆς εὐγένειας τοὺς ἀπαραίτητους γιὰ ν' ἀρέσει τοὺς μὴ στάξῃ καὶ μὴ βρέξῃ μικροπολίτες καὶ πῶς πολὺ στίς ντελικάτες καὶ μὴ μου ἄπτου μικροπολίτισσες. Ἡ Κάτη Χαλμπῶ τραγούδησε μιὰ βραδεῖα στὸ ἴδιο μέρος πού διάβασε ὁ Ντάντες καὶ ἀπάγγειλε ὁ Ρώσης. Ἡ εἰσοδο μιὰ λίρα. Ἐγινε σκοτωμός, γιὰ νὰ τὴν ἀκούσουν. Ἄντρες μαχαιρωθήκανε γιὰ ν' ἀδύρουνε θέση, παιδάκια σκάσανε στὴν ἀγκαλιὰ τῶ μαννάδων τους. Τὸ τραγούδι τῆς Κάτης Χαλμπῶ εἶτανε καμιά δεκαριά στίχοι ἀπὸ τὸ ἴδιο νταντικὸν κἀντο τῆς Φραγκίσκας καὶ τοῦ Παύλου· μὰ μεταφρασμένο σὲ ξένη γλῶσσα πού δὲν τὴν καταλαβαίνανε στὴ Μικρόπολη καὶ τονισμένο σὲ μουσικὴ κάπως ἀσυνήθιστη γιὰ ταῦτιά τῶ μικροπολίτων. Μὰ τί βγαίνει! Ἡ Κάτη Χαλμπῶ εἶταν ἀηδονόλαλη, (τὰ καημένα τὰηδόνια δὲ χρειάζεται καὶ κόπος γιὰ νὰ μπῆς στὸ νόημά τους, καθὼς ἓνας Ντάντες) ἔπειτα — τὸ σπουδαιότερον — εἶχε τὴν ὄμορφιά τὴν κρυμμένη, τὴ μασωνική, καθὼς θάλεγε ὁ Ἄμιελ, τὴν ὄμορφιά τὴ σατανική. Τὸ στόμα της, μεγαλοκά-

μωτο, δὲν ἔσταζε τὴν ἡδονὴ ἀπὸ τὸ τραγούδι του μονάχο, μὰ καὶ ἀπὸ τὸ φόρμα του, καὶ τὰ μπράτσα της μιλούσανε μὲ περισσὴν εὐγλωττία. Οἱ γυναῖκες ξετρελαίνονταν γιὰ κείνη, παράξενα. Τῆς δώσανε χρυσὸ στεφάνι, ξεζέψανε τὴν ἀμαξά της, γινήκαν ἀλογά της καὶ τὴ σύρανε ὡς τὸ σπῆτι της παλληκάρια καὶ λιγερές. Ὑστερ' ἀπὸ καιρὸ πέρασε πάλε ἀπὸ τὴ Μικρόπολη ἢ περίφημη Ζανταράς. Μὲ μιὰ κομπανία θεατρίνων καὶ παλιάτων πού κάνανε φάρσες, παρωδίες, τοῦμπες, караγκιοζιλίκια, καὶ πρὸ πάντων τίς λεγόμενες Ἐπιθεωρήσεις τῆς χρονιάς. Ἡ Ζανταράς φάνηκε σὲ μιὰ τέτοια ἐπιθεώρηση, θᾶμα ταχυδαχτυλογικῆς εὐλυγισιάς, παρασταίνοντας, ἀράδα ἀράδα, καὶ κοροῖδεύοντας τὴν ὄψη καὶ τὸ διάβασμα τοῦ Ντάντε, τὴν ἀπαγγελία τοῦ Ρώση, τὸ τραγούδι τῆς Κάτης Χαλμπῶ μὲ κουνήματα, μὲ σκέρτσκα, μὲ δειξίματα, μὲ γυμνώματα, μὲ ξαδιαντροπιές. Οἱ μικροπολίτισσες κρύβανε ἀπὸ ντροπὴ τὰ πρόσωπα στὰ χέρια τους, τὴ βρίζανε, καὶ τὴν τρώγανε μὲ τὰ μάτια τους ἀνάμεσ' ἀπὸ τὰ δάχτυλά τους. Οἱ μικροπολίτες, χωρὶς πολλὰ ρωτήματα, τὴ σηκώσανε καθεκλουῖλα στὰ χέρια τους, καὶ τὴν περιτριγυρίσανε σίς ρούγες καὶ σίς πλατείες. Τῆς δώσανε τὸ παράσημο τῆς Καλτσοδέτας, τὸ μεγαλύτερο παράσημο τοῦ Κράτους. Ἐνα τῆς δρόμο τότε βαφτίσανε μὲ τῶνομά της. Τὴν πήγανε στὸ περίφημο κυκλώπικο Κάστρο τους ἀπάνου, ἐκεῖ πού τελοῦν τίς ἐθνικὲς γιορτές, τῆς βγάλανε λόγους καὶ τῆς ψάλαν, ὕμνους. Τὴν πολιτογραφῆσανε. Κι ἄμα τὴ θυμοῦνται, κλαῖνε ἀκόμα σὰ μωρά.

151

Ὁ Μεφιστοφελῆς δὲν ἔχει δική του ὑπόσταση ξεχωριστή. Εἶναι ὁ ἴσκιος τοῦ Φάουστου. Καθὼς μέσα σ' ἓνα παραμῦθι τοῦ Ἄντερσεν ὁ ἴσκιος ἑνὸς ἀνθρώπου φεύγει ἀπὸ τὸν ἀνθρώπο του, καὶ γίνεται ἀνεξάρτητος κ' ἐκεῖνος, ἔτσι κι ὁ γκαιτικὸς διάβολος δείχνεται, σὰ νὰ εἶταν πρόσωπο, ἔξω ἀπὸ τὸν ἀνθρώπο. Καὶ ὁμως ὁ σωστὸς ὁ Φάουστος ἔχει μέσα του τὸ Μεφιστοφελῆ.

152

Ὅσοι λιγώνουνται δὲν ξέρω ἀπὸ ποῖο κάπως ἀνιστόρητο κι ἀψυχολόγητο ὄνειρο ξαναγυρισμοῦ σὰ καλὰ τάρχατα χρόνια τὰ κλασικὰ λεγόμενα, ἠθικολόγοι, στὸ νοῦ τους ἔχοντας τὴ ζωὴ, καλλιτέχνες τὴν ὁμορφιά, ποιητὲς τὴν τέχνη, ξεχνᾶνε, νομίζω, πὼς ἡ Ἑλένη παντρεύτηκε ἀπὸ χρόνια τώρα, γιὰ καλὰ, τὸ Φάουστο.

153

Ἡ χειρότερη κατάρα. Νὰ μὴν εἶσαι ποτὲ σὲ τάξη μὲ τὸν ἑαυτό σου.

154

Ἄλλο ἢ φιλοσοφικὴ γνώση κι ἄλλο ἢ φιλοσοφικὴ συγκίνηση. Ὁ σοφὸς φέρνεται ἀπὸ τὴν πρώτη. Ὁ ποιητὴς, συχνά, δέρνεται ἀπὸ τὴ δεύτερη.

155

Σ' εἶ, τι προσμένουμε εἶναι ἢ ἀλήθεια, ὄχι σὲ εἶ, τι ἀποχτάμε. Γι' αὐτὸ εἶν' ἔτσι ὠραία ἢ αὐγὴ προσμένει τὴν ἡμέρα.

156

Τὸ ἀηδόνι. Δὲν ἐκφράζει μόνο τὴ δική του τὴν ψυχὴ. Σὰν τὸ Ντάντε τοῦ Καρντούτση, παρασταίνει καὶ τὴν ψυχὴ τῶν ὄλων γύρω του. Σωστὰ δὲν εἶπα παραπάνου, σημειώνοντας πὼς εἶν' εὐκολονόητο τὸ ἀηδόνι.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΛΑΜΑΣ

ΜΕΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΥΤΡΟΠΗ...

Μὲς στὴν πολύτροπη τῆς ζήσης στρατά σκυφτός, δειλὸς κι ἀμίλητος προβαίνω, κι ἄ μ' ἀκλουθοῦν παντοῦ πιστὰ τὰ νιάτα, κ' ἐγὼ πιστὸς στὴ θλίψη πάντα μένω.

Ἡ ζωὴ πού σκορπᾶς, ἦρθε καὶ στάθη μέσα μου, σὰ δροσιὰ σὲ ρόδου φύλλο· εὐώδιασε ὕλη, κι ἄρχισε νὰ πλάθῃ τῆς μυστικῆς ἀγάπης μας τὸ θρύλο.

Νύχτα ποτὲς σὰ μάτια σου δὲ στέκει, τὸ μέτωπο σου πόνος δὲν τῶργώνει, κ' ἡ ἀραθυμιὰ τὰ δίχτια της δὲν πλέκει στὸ στῆθος σου, πού ὁ κόθος τὸ πυργώνει.

Μοῦ δίνεις πάντα τὴ χαρὰ σὰ γάλα καθὼς ἢ μάνα στοῦ παιδιοῦ τὸ στόμα· γέρνω νὰ τὴ δεχτῶ στάλα τὴ στάλα κι ὄλο διψῶ, κι ὄλο διψῶ τὴ ἀκόμα.

Κακὸς ὁ κόσμος! Τὸ φαρμάκι χύνει γιὰ νὰ σκοτώσῃ τάνθια καὶ τὰ γέλια. Πόλεμος ἢ ζωὴ δίχως γαλήνη. Δέρνει ὁ βοριάς καὶ τῆς καρδιάς τὰ τέλια.